

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Gheorghe Știrbu,
reprezentat de avocatul Dumitru Barbaroș,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de
Gheorghe Știrbu împotriva lui Ludmillei Daniliș cu privire la încasarea
datoriei, penalității și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 23 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău,
corectată prin încheierea din 11 iulie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 2ra-1286/23
NR. PIGD 2-20035662-01-2ra-13092023)*

Recursul declarat până la 01 septembrie 2023.
Neelucidarea tuturor circumstanțelor importante soluționării corecte și
obiective a litigiului.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. S. Suvac,
Curtea de Apel Chișinău, jud. I. Secrieru, V. Cotorobai, M. Anton

30 octombrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces recursul depus de Gheorghe Știrbu, reprezentat de avocatul Dumitru Barbaroș,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Oxana Parfeni,

Mariana Ursachi, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 12 martie 2020, Gheorghe Știrbu, reprezentat de avocatul Victoria Gamurari, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ludmilei Daniliș, solicitând încasarea datoriei în mărime de 5 000 de euro, ce constituie suma împrumutului, a penalității în mărime de 9 000 de euro, calculată pentru 180 zile și încasarea cheltuielilor de judecată constituite din cheltuielile pentru asistența juridică în mărime de 1 500 de lei, taxa de stat și alte cheltuieli de judecată inclusiv cheltuielile poștale de 6,95 de lei, cheltuielile pentru informația de la ASP-120 de lei.

2. În motivarea acțiunii reclamantului a invocat că prin recipisa semnată la 16 noiembrie 2018 Ludmila Daniliș a luat cu împrumutat suma de 5 000 de euro. Conform recipisei, suma de 5 000 de euro urma a fi restituită până la data de 16 ianuarie 2019. Totodată, a menționat că în caz de nerambursare în termen, și-a rezervat dreptul de a solicita o penalitate de 1% din suma nerestituită pentru fiecare zi de întârziere.

3. La 08 noiembrie 2019 a solicitat Ludmilei Daniliș restituirea împrumutului, însă aceasta nu și-a onorat obligația.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

4. Prin hotărârea din 20 aprilie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Știrbu și s-a încasat de la Ludmila Daniliș în beneficiul lui Gheorghe Știrbu datoria în mărime de 5 000 de euro, echivalentul în lei moldovenești la cursul oficial al BNM la ziua executării hotărârii judecătorești. S-a încasat de la Ludmila Daniliș în beneficiul lui Gheorghe Știrbu cheltuielile suportate în legătură cu serviciile de asistență juridică prestate în mărime de 4 000 de lei, suma de 120 de lei pentru eliberarea informației, precum și taxa de stat corespunzător pretențiilor admise în mărime de 2 959,15 lei, iar în total suma de 7 079, 15 lei. În rest, pretențiile s-au respins ca neîntemeiate.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

5. La 13 mai 2022, Gheorghe Știrbu, reprezentat de avocatul Dumitru Barbaroș, a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 20 aprilie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acesteia,

modificarea hotărârii primei instanțe prin care să fie admisă integral cererea de chemare în judecată.

6. La 18 mai 2022, Ludmila Daniliș, reprezentată de avocatul Vladislav Pantaz, a declarat apel împotriva hotărârii din 20 aprilie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe în partea încasării datoriei în mărime de 5 000 de euro și a cheltuielilor de judecată, emiterea unei noi hotărâri de respingere în această parte a cererii de chemare în judecată, încasarea de la Gheorghe Știrbu cheltuielile de judecată suportate în mărime de 11 180 de lei.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

7. Prin decizia din 23 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, corectată prin încheierea din 11 iulie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Gheorghe Știrbu. S-a admis apelul înaintat de Ludmila Daniliș, reprezentată de avocatul Vladislav Pantaz. S-a casat hotărârea din 20 aprilie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Știrbu împotriva Ludmillei Daniliș cu privire la încasarea datoriei, penalității și a cheltuielilor de judecată. S-a încasat de la Gheorghe Știrbu în beneficiul Ludmillei Daniliș suma de 8 000 de lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică și taxa de stat în sumă de 2 280 de lei pentru depunerea apelului, iar în total suma de 10 280 de lei.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

8. La 26 iulie 2023, Gheorghe Știrbu, reprezentat de avocatul Dumitru Barbaroș, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 23 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând declararea recursului ca fiind admisibil, casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare, din motivul examinării în apel în absența sa, casarea deciziei instanței de apel și pronunțarea unei hotărâri de încasarea datoriei în sumă de 5 000 de euro, a penalității în sumă de 9 000 de euro, a cheltuielilor suportate pentru taxa de stat în mărime de 8 285 de lei la depunerea cererii de chemare în judecată în prima instanță, a cheltuielilor suportate pentru taxa de stat în mărime de 3 997,35 de lei la depunerea cererii de apel, a cheltuielilor suportate pentru taxa de stat în mărime de 4 128,60 de lei la depunerea cererii de recurs, a sumei de 120 de lei achitate pentru aflarea domiciliului, a cheltuielilor de asistență juridică suportate în mărime de 11 500 de lei.

9. În motivarea recursului, recurentul a invocat prin prisma art. 432 alin. (1), (3) lit. b) din Codul de procedură civilă, încălcarea normelor de drept procedural. La 08 februarie 2023, prin e-mail o cerere referitor la ședința de judecată din 09 februarie 2023, informând judecătorul raportor despre faptul că nu va reuși să se prezinte la ora 10:00, din motiv că la ora 09:30 se afla în proces în cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru. În caz de stabilire a unei noi ședințe de judecată, să nu fie în perioada 20 - 24 februarie 2023,

având în vedere aflarea peste hotarele Republicii Moldova în acea perioadă. Cererea de amânare s-a admis, însă în pofida imposibilității de a se prezenta la data de 23 februarie 2023, următoarea ședință de judecată s-a stabilit pentru 23 februarie 2023, ora 14:00. Respectiv ședința a avut loc în absența sa, deoarece anterior a informat instanța de apel despre imposibilitatea prezentării la această dată. Extrasul de pe portalul guvernamental www.mcabinet.gov.md arată că la 18 februarie 2023 a părăsit teritoriul Republicii Moldova prin punctul de trecere Aeroportul Internațional Chișinău, iar la data de 25 februarie 2023 a revenit.

10. Contrar prevederilor art. 25 alin.(1), (2),(3) din Codul de procedură civilă, prin faptul stabilirii unei ședințe de judecată la o dată la care era în imposibilitate de a se prezenta, instanța de apel a încălcat principiul nemijlocirii și oralității. La fel, art. 26 alin. (2), (4) din Codul de procedură civilă, or, nu a avut posibilitatea de a formula și argumenta poziția în proces. Instanța de apel a încălcat principiul disponibilității în drepturi, prevăzut de art. 27 din Codul de procedură civilă, deoarece nu a avut posibilitatea de a dispune de drepturile procedurale, nu a dispus de dreptul de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare. Astfel, instanța de recurs nu poate corecta erorile judiciare admise de instanța de apel, considerent din care cauza urmează a fi trimisă cauza spre rejudecare în apel.

11. Recurentul a opinat că instanța de apel a apreciat eronat probele precum și a comis erori care duc în mod inevitabil la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, în special dreptul la proprietate garantat. Argumentul instanței de apel precum că prin recipisa din 07 noiembrie 2018 s-a constatat că apelanta/pârâta Ludmila Karandașova (Daniliș) a devenit proprietara automobilului de model „PEUGEOT 2008” în urma schimbului cu automobilul de model „BMW X5” constituie o apreciere eronată a probelor, or automobilul de model „PEUGEOT 2008” aparținea cu drept de proprietate Valentinei Dracinschi, fiind cumpărat de către aceasta contra sumei de 10 000 de lei.

12. Referitor la alegațiile că Ludmila Daniliș la 07 noiembrie 2018 a devenit proprietara automobilului de model „PEUGEOT 2008”, recurentul a menționat că pct. 2 din Anexa nr. 1 Hotărârea Guvernului nr. 1047 din 08 noiembrie 1999, Regulamentul cu privire la registrul de stat al transporturilor, prevede ce reprezintă registrul transporturilor, iar pct. 39 din Anexa nr. 1- titlurile de proprietate, precum și pct. 40 din Anexa nr. 1 enumeră categoriile titlurilor de proprietate. Însă recipisa nu se regăsește în lista titlurilor de proprietate, respectiv Ludmila Daniliș nu era proprietara autovehiculului. Ultima nu a prezentat vreun act prin care ar demonstra că automobilul ar fi trecut în proprietatea acesteia ca urmare a procedurii succesoriale deschise după decesul Valentinei Dracinschi.

13. Suplimentar, în cadrul ședinței de judecată, avocatul pârâtei a recunoscut faptul că în baza contractului de vânzare-cumpărare a

autovehiculului de model „PEUGEOT 2008”, a fost cumpărat de către Valentina Dracinschi de la Vitalia Tarlev contra sumei de 10 000 de lei. Argumentul instanței de apel precum că apelanta/pârâta Ludmila Daniliș nu are datorii reprezintă o apreciere eronată a probelor. La examinarea cauzei în fond, avocatul intimatului a recunoscut faptul că anunțul anexat la referință de pe site-ul www.999.md, referitor plasarea automobilului de model „PEUGEOT 2008” contra sumei de 6 500 de euro, a fost publicat de către Ludmila Daniliș, dar nu cum s-a invocat în referință. Drept urmare, nu putea fi apreciat ca fiind veridic prețul de 6 500 de euro, din moment ce acesta a fost stabilit de către Ludmila Daniliș, ultima având posibilitatea de a stabili orice preț, pe când, de facto, conform actelor de proprietate și anume a contractului de vânzare-cumpărare din 15 noiembrie 2018, automobilul a fost procurat de către Valentina Dracinschi contra sumei de 10 000 de lei, iar reținerea faptului că acest automobil ar avea o altă valoare, bazându-se doar pe un anunț publicat de o persoană cointerесată îi încalcă dreptul de proprietate.

14. La 26 decembrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimatului copiile recursului declarat și a încheierii de numire spre examinare a admisibilității acestuia, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, anexată la materialele dosarului (Vol.II, f.d.17).

15. Intimata nu a făcut uz de dreptul procedural și nu a depus referință la cererea de recurs.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

16. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Din sensul normei de drept enunțate rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

17. Totodată, având în vedere că legea procedural civilă, care impune obligații noi, anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă recursul se va examina conform procedurii de judecare a recursului în vigoare la data

depunerii acestuia, deoarece după sensul său norma referitoare la temeuri cuprinde și procedura, or, temeiurile nu pot fi separate de procedura de examinare și soluționare, ele fiind un tot întreg organic.

18. Recursul declarat de Gheorghe Știrbu, reprezentat de avocatul Dumitru Barbaroș, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

19. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

20. Art. 431 din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

(3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

(4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

21. Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„(3) Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

22. Art. 432 din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023):

(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;

b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;

c) a interpretat în mod eronat legea;

d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.”

23. Art. 442 din Codul de procedură civilă:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărîrii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art.432. Instanța invocă, din oficiu, neatragerea în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărîre.

(2) În recurs nu pot fi administrate noi probe, cu excepția celor care dovedesc cheltuielile de judecată și despăgubirile menționate la art.372 alin.(3). Aprecierea probelor dată de prima instanță și de instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeinic art.432 alin.(1) lit.e) sau în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului, prevederile art.372 se aplică în mod corespunzător.

(3) Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor esențiale invocate în recurs.”

24. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit.b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

25. Art.445 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept:

c) să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

26. Art.373 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

(3) În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță.

(5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.”

27. Art.238 din Codul de procedură civilă:

„(2) Completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.”

28. Art.118 din Codul de procedură civilă:

„(1) Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

(2) Partea care nu a exercitat pe deplin obligația de a dovedi anumite fapte este în drept să înainteze instanței judecătorești un demers prin care solicită audierea părții adverse în privința acestor fapte dacă solicitarea nu se referă la circumstanțele pe care instanța le consideră dovedite.

(3) Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sînt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

(4) În cazul nerespectării prevederilor legii privind legalizarea probelor ori al pierderii unui document autentic, efectul defavorabil al nedovedirii afirmațiilor referitoare la circumstanțele de fapt ale cauzei va cădea asupra părții sau altui participant la proces care a avut posibilitatea și care trebuia să se asigure pînă la judecată cu probă veridică fără a suscita îndoieli.

(5) Instanța judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.”

29. Art.130 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

(2) Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor.

(3) Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

(4) Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărîre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

(5) Proba este declarată ca fiind veridică dacă instanța constată prin cercetare și comparare cu alte probe că datele pe care le conține corespund realității.”

30. Art.9 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sînt stabilite de prezentul cod și de alte legi.

(2) Instanța judecătorească explică participanților la proces drepturile și obligațiile lor procesuale, preîntîmpină asupra urmărilor pe care le poate implica exercitarea sau neexercitarea actului procesual, le acordă sprijin în exercitarea drepturilor, ordonă, la solicitarea părților și altor participanți la proces, prezentarea de probe care să contribuie la adoptarea unei hotărîri legale și întemeiate, conduce dezbaterile judiciare, informează părțile despre posibilitatea inițierii procesului de mediere și ia orice alte măsuri necesare bunei desfășurări a procesului, pune în discuția părților și altor participanți la proces orice împrejurare de fapt sau de drept, efectuează alte acțiuni prevăzute de lege.”

31. Art.512 din Codul civil (în redacția în vigoare până la 01 martie 2019):

„(1) În virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.”

32. Art.514 din Codul civil (în redacția în vigoare până la 01 martie 2019):

„Obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.”

33. Art.572 din Codul civil (în redacția în vigoare până la 01 martie 2019):

„(1) Temeiul executării rezidă în existența unei obligații.

(2) Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

34. Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat la 23 februarie 2023. Copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată către participanții la proces la 07 iunie 2023, prin intermediul poștei electronice (Vol.I, f.d.234), Astfel, cererea de recurs depusă la 26 iulie 2023, este în termen.

35. Prin prisma art. 444 din Codul de procedură civilă examinarea cauzei civile în ordine de recurs s-a realizat în lipsa participanților la proces, întrucât Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat inoportună invitarea acestora, din motiv că argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite verificarea legalității hotărârilor atacate.

36. Verificând actul de dispoziție judecătoresc contestat în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate în recurs, în baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție considerând admisibil recursul declarat, urmează a-l admite și a casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din motivele ce succed.

37. Din perspectiva prevederilor art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

38. Având în vedere că în sistemul legislației procesuale naționale instanța de judecată este obligată să soluționeze procesul limitându-se la obiectul acestuia în sensul formulat prin acțiune și, după caz, concretizat de către partea reclamantă, subsecvent, instanța de recurs se află în situația de a verifica dacă la caz a fost îndeplinită condiția unei examinări efective și a

oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului, a examinat toate pretențiile și argumentele înaintate.

39. Curtea Europeană a reiterat că efectul articolului 6 § 1 este, *inter alia*, de a impune unei instanțe obligația de a efectua o examinare adecvată a argumentelor și probelor aduse de către părți (a se vedea Perez c. Franței [GC], nr. 47287/99, § 80, ECHR 2004-I). O parte indispensabilă a acestei obligații a instanțelor judecătorești este datoria lor de a-și motiva hotărârile (a se vedea, printre altele, Hirvisaari c. Finlandei, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001).

40. De altfel, în cazul garanțiilor acordate de art. 6 § 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, include printre altele dreptul părților de a fi în mod real „auzite”, adică în mod corect examinate de către instanța sesizată. Aceasta implică mai ales în sarcina instanței obligația de a proceda la un examen efectiv, real și consistent al mijloacelor, argumentelor și elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța în determinarea situației de fapt. Obligația de motivare impune o apreciere întotdeauna atașată de natura cauzei, de circumstanțele acesteia, de probele prezentate. Motivarea unei hotărâri este înțeleasă ca o explicație inteligibilă a hotărârii luate, ceea ce nu înseamnă un răspuns exhaustiv tuturor argumentelor aduse de parte, dar nici ignorarea lor, însă un răspuns al argumentelor fundamentale, care sunt susceptibile, prin conținutul lor, să influențeze soluția.

41. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că prin cererea de chemare în judecată depusă împotriva Ludmillei Daniliș, reclamantul a solicitat încasarea datoriei în mărime de 5 000 de euro, cu titlu de suma împrumutului, a penalității în mărime de 9 000 de euro, calculată pentru 180 zile și încasarea cheltuielilor de judecată constituite din cheltuielile pentru asistența juridică în mărime de 1 500 de lei, taxa de stat și alte cheltuieli de judecată inclusiv cheltuielile poștale de 6,95 de lei, cheltuielile pentru informația de la ASP-120 de lei (Vol.I, f.d.6-8).

42. Prima instanță judecând cauza în fond, prin hotărârea din 20 aprilie 2022, a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Știrbu și a încasat de la Ludmila Daniliș în beneficiul lui Gheorghe Știrbu datoria în mărime de 5 000 de euro, echivalentul în lei moldovenești la cursul oficial al BNM la ziua executării hotărârii judecătorești; cheltuielile suportate în legătură cu serviciile de asistență juridică prestate în mărime de 4 000 de lei, suma de 120 de lei pentru eliberarea informației, precum și taxa de stat corespunzător pretențiilor admise în mărime de 2 959,15 lei. În rest, a respins pretențiile ca neîntemeiate (Vol.I, f.d.147,157-163).

43. Instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia prime instanțe, prin decizia din 23 februarie 2023, corectată prin încheierea din 11 iulie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a respins apelul declarat de Gheorghe Știrbu. A admis apelul înaintat de Ludmila Daniliș, reprezentată de avocatul Vladislav

Pantaz. A casat hotărârea din 20 aprilie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și a emis o nouă hotărâre prin care a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Știrbu împotriva Ludmillei Daniliș cu privire la încasarea datoriei, penalității și a cheltuielilor de judecată. A încasat de la Gheorghe Știrbu în beneficiul Ludmillei Daniliș suma de 8 000 de lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică și taxa de stat în sumă de 2 280 de lei pentru depunerea apelului, iar în total suma de 10 280 de lei (Vol.I, f.d.221-230, 238).

44. Pentru a decide astfel, instanța de apel a notat că prin recipisa din 07 noiembrie 2018, se constată că la 07 noiembrie 2018 apelanta/pârâta Ludmila Karandașova (Daniliș) a devenit proprietara automobilului de model „PEUGEOT 2008”, număr de înmatriculare xxxxx, anul fabricației xxxxx, în urma schimbului cu automobilul de model „BMW X5”, număr de înmatriculare xxxxx, confirmat prin recipisa din 07 noiembrie 2018.

45. La 16 noiembrie 2018 apelanta/pârâta Ludmila Daniliș s-a adresat intimatului/reclamant Gheorghe Știrbu privind acordarea unui împrumut, deoarece ultimul împreună cu membrii familiei acestuia administrează afacere de creditare, fiind fondatori și administratori ai O.C.N. „CREDITS TIMES” S.R.L. și O.C.N. „CREDIT MONEY” S.R.L. (f.d.85-86). La 16 noiembrie 2018 intimatul/reclamant Gheorghe Știrbu a acordat ca persoană fizică apelantei/pârâtei Ludmila Daniliș un împrumut în mărime de 5 000 de euro, în baza recipisei.

46. Tot la 16 noiembrie 2018, apelanta/pârâta Ludmila Daniliș în scopul garanției de rambursare a împrumutului, a transmis reclamantului Gheorghe Știrbu (la condițiile acestuia) în proprietate automobilului de model „PEUGEOT 2008”, număr de înmatriculare xxxxx, anul fabricației xxxxx, prin intermediul mamei acesteia Valentina Dracinschi, eliberând în acest sens procură autenticată notarial, prin care împuternicește pe Gheorghe Știrbu să vândă, să schimbe mijlocul de transport, în cazul în care nu va reuși să-și vândă automobilul în contul stingerii datoriei sau să-l vândă.

47. Potrivit anunțurilor pe site-ul de internet [https /999/ ro](https://999.ro) în perioada noiembrie 2018-2019 automobilul de model „PEUGEOT 2008”, număr de înmatriculare xxxxx, anul fabricației xxxxx, a fost plasat pentru vânzare cu prețul de 6 500 de euro.

48. La 30 octombrie 2019, Gheorghe Știrbu prin intermediul procurii, a vândut automobilul de model „PEUGEOT 2008”, număr de înmatriculare xxxxx, anul fabricației xxxxx, lui Anatoliei Știrbu, care este fratele reclamantului Gheorghe Știrbu.

49. Prin adeverința din 25 iunie 2021 eliberată de Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” se constată că conform datelor din Registrul de Stat al Transporturilor (starea la 18 iunie 2021), mijlocul de transport de model „PEUGEOT 2008”, cu numărul de înmatriculare xxxxx, anul

fabricației 2014, la 15 noiembrie 2018 a fost înmatriculat cu drept de proprietate pe numele Valentinei Dracinschi (mama pârâtei), iar la 30 octombrie 2019, mijlocul de transport nominalizat a fost reînmatriculat cu drept de proprietate pe numele lui Anatolii Știrbu (f.d. 97).

50. Instanța de apel a reținut ca fiind cert faptul că apelanta/pârâta Ludmila Daniliș nu are datorii de împrumut față de intimatul/reclamant Știrbu Gheorghe, ele fiind stinse integral până la data depunerii cererii de chemare în judecată din contul automobilului menționat.

51. Din esența criticilor aduse în recursul declarat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel prin prisma prevederilor art. 432 alin.(4) din Codul de procedură civilă, în redacția în vigoare la data înaintării recursului, adică până la operarea modificărilor în Codul de Procedură civilă prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, motivată, în esență, prin faptul că instanța de apel a apreciat eronat probele, precum și a comis erori care au dus inevitabil la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale, în special dreptul de proprietate. La fel, a menționat examinarea cauzei în lipsa avocatului, fiind examinată cauza în ordine de apel la o dată decât cea disponibilă, având în vedere că la 23 februarie 2023 s-a aflat în afara țării.

52. Efectuând o retrospectivă a esenței litigiului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că în baza recipisei din 16 noiembrie 2018, semnată de Ludmila Daniliș, ultima a luat cu împrumut de la Gheorghe Știrbu suma de 5 000 de euro, cu obligarea de a o restitui la 16 ianuarie 2019. În caz de nerestituire la data scadentă, s-a obligat să achite o penalitate în sumă de 1% (Vol.I, f.d.9).

53. Pornind de la pretențiile înaintate de reclamant conform cererii de chemare în judecată, obiecțiile părții oponente și constatările primei instanțe în rezultatul examinării acestora, instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii emise, urma a verifica și sub aspectul constatării circumstanțelor determinante soluționării corecte și obiective a litigiului.

54. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că obligația instanței de apel de a verifica în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță, precum și verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar, este inserată în art. 373 alin.(1),(2) din Codul de procedură civilă, reamintit supra.

55. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că instanța de apel a constatat în circumstanțele conturate anterior lipsa

datoriilor pârâtei față de reclamant, fiind stinse până la depunerea cererii de chemare în judecată din contul automobilului.

56. La acest capitol, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că în baza recipisei din 16 noiembrie 2018, Ludmila Daniliș a luat cu împrumut de la Gheorghe Știrbu suma de 5 000 de euro, cu obligarea de a o restitui la 16 ianuarie 2019, astfel părțile raportului obligațional fiind Gheorghe Știrbu și Ludmila Daniliș.

57. Instanța de recurs notează că din contractul de vânzare-cumpărare din 15 noiembrie 2018 rezultă că Valentina Dracinschi a devenit proprietara automobilului nominalizat, ca urmare a achiziționării acestuia la aceeași dată de la vânzătorul Vitalia Tarlev, care l-a împuternicit pe Vitalie Daniliș în bază de procură de a vinde, dona, etc. mijlocul de transport menționat (Vol.I, f.d.81). La 16 noiembrie 2018, Valentina Dracinschi a întocmit o procură pe numele lui Gheorghe Știrbu, pentru automobilul enunțat, fiind împuternicit să vândă, să schimbe, să transmită în locațiune, comodat, mandat, mijlocul de transport (Vol.I, f.d.90-91). Ulterior, la 30 octombrie 2019, Gheorghe Știrbu, prin intermediul procurii, a vândut automobilul lui Anatolii Știrbu, în baza contractului de vânzare-cumpărare (Vol.I, f.d.92).

58. Prin urmare, de aici nu se prezumă voința părților că automobilul menționat a fost transmis anume în contul datoriei, fapt nerecunoscut de către recurent, iar concluziile instanței la acest capitol sunt evazive și neclare.

59. Totodată, aspect reliefat și de instanța de apel, prin adeverința din 25 iunie 2021, eliberată de Instituția Publică „Agenția Servicii Publice”, conform datelor din Registrul de Stat al Transporturilor (starea la 18 iunie 2021), mijlocul de transport de model „PEUGEOT 2008”, cu numărul de înmatriculare xxxxx, anul fabricației xxxxx, la 15 noiembrie 2018 a fost înmatriculat cu drept de proprietate pe numele Valentinei Dracinschi, iar la 30 octombrie 2019, mijlocul de transport nominalizat a fost reînmatriculat cu drept de proprietate pe numele lui Anatolii Știrbu (Vol.I, f.d. 97).

60. În această ordine de idei, în contextul în care instanța de apel a constatat stingerea împrumutului de către Ludmila Daniliș primit la 16 noiembrie 2018 de la Gheorghe Știrbu, prin transmiterea la 16 noiembrie 2018 lui Gheorghe Știrbu a mijlocului de transport menționat, urma a fi determinat în măsura în care poate fi considerată ca fiind stinsă datoria în condițiile în care la 16 noiembrie 2018 proprietara automobilului era Valentina Dracinschi, nicidecum Ludmila Daniliș.

61. La fel, conform contractelor de vânzare-cumpărare din 15 noiembrie 2018 și din 30 octombrie 2019, prețul contractual al automobilului era de 10 000 de lei și respectiv 20 000 de lei (Vol.I, f.d.81, 92), însă suma împrumutului reflectată în recipisa din 16 noiembrie 2018 este de 5 000 de euro (Vol.I, f.d.9).

62. Chiar și în situația în care automobilul a fost plasat pe site-ul de vânzări la prețul de 6 500 de euro, actele existente la materialele cauzei nu atestă vânzarea acestuia la prețul respectiv sau chiar 5 000 de euro, iar că actul juridic menționat ar fi fost contestat de părți sau terți nu rezultă din circumstanțele cauzei.

63. În atare circumstanțe, urma a fi elucidat aspectul dacă în baza actelor existente la materialele cauzei poate fi considerată ca stinsă datoria în baza recipisei din 16 noiembrie 2018, prin transmiterea automobilului și ulterioară vânzare a acestuia, în condițiile în care recipisa este întocmită de Ludmila Daniliș, iar automobilul pretins a fi transmis, era înregistrat cu drept de proprietate după Valentina Dracinschi din 15 noiembrie 2018, în baza contractului de vânzare-cumpărare. Indiferent de gradul de rudenie, nu poate fi ignorat faptul părțile contractului de împrumut sunt reclamantul și pârâta, iar proprietarul automobilului la acel moment era Valentina Dracinschi. Din actele existente nu se deduce că Valentina Dracinschi a întocmit procura, autenticată notarial, pe numele lui Gheorghe Știrbu, cu împuternicirile în vederea vânzării, schimbării, transmiterii în locațiune, comodat, mandat, mijlocul de transport, în contul stingerii datoriei Ludmillei Daniliș (Vol.I, f.d.90-91), fiind doar poziția pârâtei, neconfirmată de reclamant/recurent.

64. Subsecvent, având în vedere rolul dirigitor al instanței de judecată, precum și continuitatea examinării cauzei în apel prin prisma efectului devolutiv, instanța are sarcina în baza rolului activ să ceară părții să facă precizările necesare, să pună în discuția părților orice împrejurare de fapt sau de drept care duce la soluționarea litigiului peste apărările și susținerile părților din acțiune, referință și alte obiecții.

65. Motivarea actului judecătoresc în fapt trebuie să conțină analiza și evaluarea probelor pe baza cărora s-a stabilit existența sau inexistența faptelor și împrejurărilor care au generat litigiul dintre părți; respectiv, pentru ce au fost admise, susținerile uneia dintre părți și înlăturate cele formulate de cealaltă parte, iar motivarea în drept cuprinde justificarea aplicării în cauza judecată a anumitor norme de drept și de ce li s-a dat acestora o anumită interpretare.

66. Generalizând cele conturate anterior, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că examinarea cauzei în instanța de apel s-a realizat pripit și evaziv, fiind ignorate și neelucidate circumstanțele determinante soluționării corecte și obiective a litigiului, ceea ce impune casarea integrală a deciziei instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

67. Instanța are obligația de a soluționa litigiul conform regulilor de drept aplicabile și prin toate mijloacele legale să prevină orice greșală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale.

68. Din perspectiva postulatelor legale, la examinarea cauzelor, instanțele urmează să se conducă nemijlocit de principiul adevărului obiectiv, care se manifestă prin stabilirea multilaterală, completă și obiectivă a tuturor circumstanțelor care au importanță pentru justa soluționare a cauzei. De altfel, o hotărâre judecătorească motivată în sensul respectării cerințelor 6 § 1 CEDO, presupune o examinare reală a problemelor esențiale relevate în speță, cel puțin pentru a le aprecia relevanța. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

69. Subsecvent, la rejudecarea cauzei civile, având în vedere considerentele conturate supra, ignorate anterior, motivarea soluției urmează să fie efectuată atât prin prisma poziției părții reclamante, cât și obiecțiilor părții oponente pe marginea acțiunii formulate în raport cu probele prezentate și normele de drept pertinente litigiului, rezultând din prevederile art. 130 din Codul de procedură civilă, ca, în consecință, soluția adoptată să fie certă și coerentă și să răspundă standardelor unui proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO.

70. Coroborând circumstanțele ce preced, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat și va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

71. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 442, art.444, art. 445 alin. (1) lit. c), alin.(3) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU MAJORITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Gheorghe Știrbu, reprezentat de avocatul Dumitru Barbaroș.

Casează integral decizia din 23 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, corectată prin încheierea din 11 iulie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Știrbu împotriva lui Ludmilei Daniliș cu privire la încasarea datoriei, penalității și compensarea cheltuielilor de judecată și trimite cauza spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi